

Editoriál: Bezpečnosť pacienta

Bezpečnosť pacienta je základným aspektom kvalitnej ošetrovateľskej starostlivosti. V snahe zlepšovať kvalitu ošetrovateľskej či celkovo zdravotnej starostlivosti je o bezpečnosť pacienta v mnohých krajinách čoraz väčší záujem.

Sestry sú najpočetnejšie zastúpenou profesiou v zdravotníctve a v porovnaní s inými zdravotníckymi pracovníkmi trávajú najviac času s pacientmi. Preto majú obrovský potenciál v oblasti zaistenia bezpečnosti pacienta, v redukcii chýb a nežiaducich udalostí (The Agency for Healthcare Research and Quality, 2019). Vedecké štúdie potvrdzujú, že monitorovanie stupňa bezpečnosti pacienta zo strany sestier sa ukázalo ako vitálne dôležité pre zlepšovanie bezpečnosti pacienta a kvality nielen ošetrovateľskej, ale celkovo zdravotnej starostlivosti (Kirwan, Matthews, Scott, 2013; Gurková et al., 2019). Samozrejme, bezpečná prax si vyžaduje oboje – klinické skúsenosti a relevantné vedomosti. Bezpečnosť pacienta tak musí byť obsahovo integrovaná do vzdelávania a prípravy nielen sestier, ale aj lekárov a ďalších zdravotníckych pracovníkov (WHO, 2008).

Podmienkou bezpečnej a kvalitnej ošetrovateľskej starostlivosti nie je iba erudovaný prístup sestier, ale predovšetkým vyhovujúce pracovné podmienky a personálne obsadenie. Výskumy dokazujú, že v rámci prevencie chýb, poškodenia či výskytu nežiaducich udalostí u pacientov sa ako efektívne ukázali systémy bezpečnosti zamerané na hlásenie nežiaducich udalostí, hodnotenie a rozvíjanie kultúry bezpečnosti pacienta a maximalizáciu vzdelávania v tejto oblasti (Pokorná et al., 2016; Mitchel et al., 2016; Gurková et al., 2019). Významnú úlohu pri budovaní týchto systémov zohráva najmä manažment zdravotníckych zariadení orientovaný na bezpečnosť a kvalitu. Primárnu rolu však v tejto oblasti zastáva vláda prostredníctvom návrhu systémových riešení, zabezpečenia optimálnych kapacít a tvorby legislatívneho rámca podporujúceho bezpečnosť pacienta.

V posledných rokoch sa zvýšil aj záujem verejnosti o kvalitu a bezpečnosť zdravotnej starostlivosti. Jednou z možností zlepšovania bezpečnosti pacienta je aktívne prevzatie zodpovednosti za zdravie a bezpečnosť samotným pacientom, a to zvyšovaním zdravotnej gramotnosti, optimalizáciou starostlivosti o vlastné zdravie a bezpečným self-manažmentom liečby. Diskutovaná je tiež otázka zapojenia pacientov a patientskych organizácií do posudzovania bezpečnosti a kvality starostlivosti a poskytovania spätnej väzby v tejto oblasti.

Úspešným príkladom zaistenia bezpečnosti pacienta a verejnosti môže byť aj aktuálne zvládanie pandemickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 na Slovensku. Slovensko patrí medzi krajiny s najnižším počtom úmrtí v prepočte na počet obyvateľov. Tento úspech sa pripisuje včasnému zásahu vlády a implementácii bezpečnostných opatrení, koordinovanému postupu všetkých bezpečnostných zložiek a ďalších zapojených strán, práci zdravotníckych pracovníkov, výskumníkov i osobnej zodpovednosti občanov pri dodržiavaní bezpečnostných opatrení.

Bezpečnosť pacienta nie je iba v rukách konkrétnych sestier a zdravotníckych pracovníkov. Ako dokazujú vedecké výsledky a prax, optimálna bezpečnosť pacienta je v prvom rade produktom efektívnej politiky štátu a manažmentu zdravotníckych zariadení, ďalej práce zdravotníckych pracovníkov, vedcov, pedagógov, všetkých zainteresovaných odborníkov a tiež osobnej zodpovednosti jednotlivcov.

PhDr. Mária Sováriová Soósová, PhD.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Lekárska fakulta, Ústav ošetrovateľstva

Zoznam bibliografických odkazov

GURKOVÁ, E. – ZELENÍKOVÁ, R. – FRIGANOVIC, A. – UCHMANOWICZ, I. – JAROŠOVÁ, D. – PAPASTAVROU, E. – ŽIAKOVÁ, K. 2019. Hospital safety climate from nurses' perspective in four European countries. In *International Nursing Review*, 2019, Nov 19. [Epub ahead of print].

KIRWAN, M. – MATTHEWS, A. – SCOTT, P. A. 2013. The impact of the work environment of nurses on patient safety outcomes: a multilevel modelling approach. In *International Journal of Nursing Studies*, 2013, vol. 50, no. 2, p. 253–263.

MITCHELL, I. – SCHUSTER, A. – SMITH, K. – PRONOVOST, P. – WU, A. 2016. Patient safety incident reporting: a qualitative study of thoughts and perceptions of experts 15 years after 'To Err is Human'. In *BMJ Quality and safety*, 2016, vol. 25, no. 2, p. 92–99.

POKORNÁ, A. – MUŽÍK, J. – ŠVANCARA, J. – GREGOR, J. 2016. Perceived effectiveness and attitudes of health professionals towards the Czech Incident Reporting System. In *Ošetrovateľstvo: teória, výskum, vzdelávanie*, 2016, vol. 6, no. 2, p. 44–51.

The Agency for Healthcare Research and Quality (AHRQ). *Nursing and patient safety* [online]. 2019. [cit. 2020-02-17]. Dostupné na internete: <https://psnet.ahrq.gov/primers/primer/22/nursing-and-patient-safety>.

World Health Organisation and World Alliance for Patient Safety. *Summary of the evidence on patient safety. Implication for research* [online]. 2008. Spain : WHO. [cit. 2020-05-14]. Dostupné na internete: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43874/9789241596541_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y.